

ÖSTERMALMS STADSDELSNÄMND

ÖSTERMALM • HJORTHAGEN • GÄRDET • SÖDRA DJURGÅRDEN • NORRA DJURGÅRDEN

Underlag för budget 2012

ÖSTERMALMS
STADSDELSFÖRVALTNING

Box 24156, 104 51 STOCKHOLM

ostemalm@stockholm.se

08-508 10 000 (vx) 08-508 10 099 (fax)

www.stockholm.se/ostermalm

ÖSTERMALMS STADSDELSNÄMND

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 2011-178-1.1.
SID 3 (29)

2011-04-068

Handläggare: Inger Outzen
Telefon: 0850810053

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
Sammanträde 2011-04-14

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014 Östermalms stadsdelsnämnd

.....	4
Förvaltningens förslag till beslut.....	4
Bakgrund.....	4
Ärendet.....	4
Ärendets beredning.....	5
1. Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	5
1.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök.....	5
1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva.....	6
2. Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Förskoleverksamhet.....	9
2.2 Verksamhet för barn och unga.....	13
2.3 Kultur och föreningsverksamhet.....	14
2.4 Äldreomsorg.....	14
2.5 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	18
2.6 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	19
2.7 Stadsmiljöverksamhet.....	22
2.8 Flyktingmottagande.....	23
2.9 Ekonomiskt bistånd.....	24
2.10 Arbetsmarknadsåtgärder.....	25
3. Sammanfattande ekonomisk analys.....	25
3.1 Drift.....	25
3.2 Investeringar.....	26
4. Övriga redovisningar.....	26
5. Lokalförsörjningsplan.....	27
5.1 Inledning.....	27
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra faktorer som förändrar behovet av lokaler.....	27
5.3 Kapacitet.....	28
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	28
5.5 Kostnadsutveckling.....	29
Bilagor.....	29

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014 Östermalms stadsdelsnämnd

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

Stadsdelsnämnden fastställer föreliggande underlag för budget 2012 med inriktning 2013 - 2014 samt överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska alltid utgöra periodens första år, och långsiktigheten förstärkas genom analys av utvecklingen för år två och tre. Planeringen ska baseras på stadens Vision 2030. Av nämndens underlag ska framgå vilka frågor som påverkar verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden. Utgångspunkt ska vara analyser av förändringar i omvärlden samt analyser av den egna verksamheten med utgångspunkt från bland annat årsredovisningen. Större avvikelser eller förändringar jämfört med gällande plan för åren 2011 och 2012 ska analyseras och kommenteras, och fånga de viktigaste frågorna som berör kärnverksamheten. Underlaget ska beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar, effekterna av dessa samt eventuella åtgärder. I detta ingår lokalförsörjning, kompetensförsörjning samt omstrukturerings- och investeringsbehov. Nämnderna ska kommentera budgetkonsekvenser till följd av redan fattade beslut av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. Detta gäller även beslut om investeringar som inte förvaltas av nämnden.

Ärendet

Förslag till underlag till budget 2012 och inriktning 2013 - 2014 följer den disposition som anges i stadens anvisningar och skrivs i ILS-webb. ILS står för integrerat ledningssystem, stadens system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Under vart och ett av Kommunfullmäktiges inriktningsmål sammanfattas nämndens strategiska satsningar i punktform, vars syften är att bidra till uppfyllelse av KF:s mål under treårsperioden. Därefter följer avsnitt med beskrivning av verksamheternas prioriteringar och analys av faktorer som

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Östermalms stadsdelsförvaltning
Box 24156, 10451 Stockholm
Besöksadress Karlavägen 104
Telefon 08-508 10 000
E post ostermalm@stockholm.se

påverkar verksamhetens utveckling. Slutligen en sammanfattande ekonomisk analys och lokalförsörjningsplan.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats i samråd med samtliga enheter och avdelningar inom förvaltningen. Samverkan sker med de fackliga organisationerna i förvaltningsgruppen. Härutöver sker samverkan skett med pensionärsrådet och handikapprådet. Samråd sker med landstinget.

1. Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Stadsdelsnämnderna har ett omfattande uppdrag enligt det reglemente som KF fastställde 2010-05-03. Därutöver styrs verksamheten i hög grad av riksdagens lagstiftning. Här fokuseras i första hand på KF:s tre övergripande inriktningsmål.

1.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Östermalms stadsdelsområde växer snabbt med ca 10 000 nya lägenheter i Norra Djurgårdsstaden under 2010- och 2020-talen, vilket motsvarar ca 30 000 nya invånare, lika mycket som hela Danderyds kommun. Stadsdelsområdet kan inom ett par decennier ha närmare 100 000 invånare. Nämnden/förvaltningen planerar förskolor, parklekar, handikappbostäder, äldreboenden, trygghetsfrågor och inte minst hur man ska leva miljösmart eftersom området har en klar miljöprofil.
- Företagande stöds genom deltagande i de lokala företagarföreningarna, genom upphandling/konkurrensutsättning av verksamhet, genom aktiv uppföljning och stöd till nämndens underleverantörer/entreprenörer och genom stöd till personal som är intresserade av att starta eget.
- Kulturaktiviteter erbjuds i alla verksamheter genom en halvtids kultursekreterare, kulturpeng till alla förskolebarn etc.
- Samverkan i säkerhetsfrågor genom ett aktivt brottsförebyggande råd med arbetsgrupper, trygghetsvandringar, aktioner mot otrygga miljöer ovan och under jord, belyningsfrågor mm.
- Ökad utåtriktad information på hemsidan till boende och besökare.
- Samverkan med planerande förvaltningar i stadsmiljöfrågor och utveckling av parkernas innehåll och kvalitet. Ökad satsning på spontanidrott med konstgräsplaner, utegym, skateboardbanor, skridskobanor mm.
- Alla verksamheter bidrar till en hållbar livsmiljö.
- Tillgänglighetsvandringar i där man med rullstolar, rullatorer, förbundna ögon osv testar tillgängligheten i olika inne- och utemiljöer.
- Intensifierade stöd till bidragsberoende personer att komma till egen försörjning.

1.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

- Valfrihet ger värdefull kunskap om vad som är viktigt för medborgarna, kunskap som kan vara svår att fånga i utvärderingar och enkäter. Valfrihetssystem tillämpas inom äldreomsorg

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

och i omsorg om personer med funktionsnedsättning och inom snar framtid även inom socialpsykiatri.

- Medborgarna ska garanteras ett gott bemötande, rättssäker myndighetsutövning och att verksamheten bygger på kunskapsbaserade metoder. Hög kvalitet, valfrihet och inflytande ska präglade verksamheterna.
- Kvaliteten ska kännetecknas av en tydlig koppling mellan verksamhetsplaner, kvalitetsredovisningar, identifierade utvecklingsområden och redovisade resultat, med stöd av systematisk uppföljning av egna och enskilda verksamheter.
- Riktade informations- och kommunikationsaktiviteter om stadsdelsnämndens verksamhet ska tillgodose och öka tillgängligheten.
- Förskolan byggs ut för att uppfylla barnomsorgsgarantin. Förskolan ska ta tillvara den möjlighet som ges att på ett tidigt stadium uppmärksamma barns behov och intressen och barn som möter svårigheter. Andelen förskollärare ska öka.
- Satsningar på öppna verksamheter, förebyggande insatser och utvecklat stöd för anhörigvårdare ska fortsätta.
- Samarbetet med frivilligorganisationer, landstinget och övriga externa aktörer ska utvecklas kontinuerligt.
- Kvinnofridsarbetet ska utvecklas liksom och stödet i övrigt till personer som utsätts för våld i nära relationer.
- Fortsatt arbete för bra kost, matsituation och utevistelse för äldre.
- Specialbostäder för personer med funktionsnedsättning ska byggas i nya bostadsområden.
- Användningen av IT-stöd i verksamheterna ska öka, för ökad effektivitet och minskad miljöpåverkan.

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Genom samverkan, effektivt resursutnyttjande och analys hålls nämndens/förvaltningens kostnader inom budget. En förutsättning är att nämnden och förvaltningen har kontroll över ekonomin och kan göra bra prognoser för resten av året.
- Nämndens resurser, organisation och bemanning anpassas efter aktuella behov och används så att de ger den bästa verksamheten för medborgarna. Den fortsatta minskningen av de äldsta i befolkningen påverkar äldreomsorgen ett antal år framåt. Samtidigt ökar de yngre pensionärerna kraftigt och befolkningen som helhet kommer att växa kraftigt under 2010- och 2020-talen med Norra Djurgårdsstaden.
- All personal ska bidra till effektivitet och budgethållning genom delaktighet i planering, genomförande och uppföljning. Avgörande för detta är en öppen transparent organisation och begriplig personalinformation.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Östermalms stadsdelsförvaltning
Box 24156, 10451 Stockholm
Besöksadress Karlavägen 104
Telefon 08-508 10 000
E post ostermalm@stockholm.se

2. Nämndens verksamhetsområde

Befolkningsprognos 2010-2019

Ålder →	0	1-5	6-12	13-15	16-18	19-24	25-44	45-64	65-79	80-	Summa
2010	892	3 223	3 010	1 154	1 483	5 944	22 173	14 897	8 549	4 203	65 528
2011	917	3 309	3 175	1 112	1 474	6 119	22 353	14 989	9 012	4 024	66 484
2012	923	3 454	3 289	1 151	1 435	6 204	22 866	15 018	9 477	3 879	67 696
2013	918	3 517	3 436	1 188	1 410	6 216	23 278	15 103	9 859	3 772	68 697
2014	901	3 564	3 537	1 259	1 350	6 191	23 463	15 119	10 190	3 673	69 247
2015	885	3 589	3 673	1 293	1 379	6 175	23 780	15 245	10 430	3 617	70 066
2016	913	3 622	3 820	1 361	1 433	6 219	24 345	15 567	10 649	3 580	71 509
2017	966	3 707	3 967	1 456	1 537	6 211	25 161	15 948	10 911	3 598	73 462
2018	1 008	3 794	4 094	1 540	1 597	6 250	25 731	16 357	11 134	3 624	75 129
2019	1 020	3 855	4 201	1 575	1 652	6 262	25 925	16 709	11 303	3 668	76 170
2010-2014	9	341	527	105	-133	247	1 290	222	1 641	-530	3 719
2010-2019	128	632	1 191	421	169	318	3 752	1 812	2 754	-535	10 642

Stadsdelsområdet växer rejält under 2010- och 2020-talen med Norra Djurgårdsstaden. Ca 10 000 nya lägenheter ger ca 30 000 nya invånare vilket motsvarar hela Danderyds kommun. Under den kommande tioårsperioden beräknas befolkningen öka med mer än 10 000 personer. Ökningen är störst i arbetsför ålder 25-64 år. En för nämnden/förvaltningen avgörande faktor just nu är att äldre pensionärer 80- år minskar kraftigt sedan 2001. Yngre pensionärer 65-79 år ökar samtidigt väldigt kraftigt men det är relativt små behov av äldreomsorg bland dessa. När det gäller förskoleåldrarna 1-5 år visar prognosen större förändring än i fjolårets flerårsbudget. En beredskap för fler förskoleplatser bör finnas de närmaste åren.

Personalstrategiska frågor

Friskvård och Hälsa

Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) steg från 56 år 2008 till 62 år 2009 års mätning vilket var dubbelt så stor stigning som genomsnittet för staden. Största höjningen skedde inom äldreomsorgen medan förskolan fortfarande ligger högst. Anledningar till förbättringar anges bl a vara bättre möjligheter till friskvård, aktivt hälsoarbete på arbetsplatsen och att fler är positiva till förvaltningen som arbetsgivare. Även fortsättningsvis kommer förvaltningen att satsa resurser inom friskvård och hälsa.

Förvaltningen arbetar strukturerat med bl a företagshälsovården för att minska sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron under 2010 uppgick till 6,3 % jämfört med 7,9 % under 2009, d v s en minskning med 1,6 %. Från att för ett antal år sedan varit en av de SDF som hade högst sjukfrånvaro är Östermalm nu en av de SDF som har lägst sjukfrånvaro. För att ytterligare minska sjukfrånvaron fortsätter förvaltningen att arbeta aktivt med olika insatser. Särskilt fokus kommer nu att ligga på att få ner korttidsfrånvaron för att undvika längre sjukskrivningsperioder. Alla chefer med personalansvar ska arbeta med förebyggande insatser och ha aktiv kontakt vid nya sjukfall, vara väl förtrogna med rehabiliteringsprocessen och arbeta i enlighet med den.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Jämställdhet och mångfald

Förvaltningens enheter fortsätter att sträva efter en jämn könsfördelning och ökad mångfald. Resultatet av JÄMIX kommer fortlöpande att analyseras. Förvaltningen fortsätter med kartläggningen av orsaken till eventuella skillnader mellan långtidssjukskrivna män och kvinnor.

Ledarförsörjning

Förvaltningen stärker rekryteringsprocesser och utvecklingsinsatser för befintliga och blivande chefer. Under våren 2011 startar ett traineeprogram där framtida chefer/ledar/projektledare kommer att genomgå ett utbildningsprogram som fortsätter fram till sommaren 2012. Kvalificerade medarbetare mogna för större uppdrag, ska kunna erbjudas goda möjligheter till kompetensutveckling. Stadsdelens forskoleverksamhet står m a a ålderstrukturen på nuvarande chefer inför en utmaning inom chefsrekryteringsområdet. Förvaltningen anser att det är viktigt att den planerade rekryteringsutbildningen i utbildningsförvaltningens regi fortsätter.

Kompetensutveckling

Arbetslag är en väl etablerad arbetsform i förskolan som ger möjlighet att utnyttja olika kompetens i personalgrupperna. Satsning på kompetensutveckling för alla inom arbetslaget är viktig för att stärka förskolan. Under planperioden kommer flera sådana insatser att genomföras.

All tillsvidareanställd vård- och omsorgspersonal omfattas av stadens utbildningssatsningar. Kompetensutvecklingen av vårdpersonal kommer att fortgå under planperioden, den omfattar bl.a. grundutbildning, kost och nutrition, samt förflyttningsteknik. Ansvar för kompetensutveckling av personal inom vård- och omsorgsboende kommer att ligga på respektive entreprenör, delvis med stöd av SDF. Kompetens för beställning, uppföljning och utvärdering utvecklas under de kommande åren, för administrativ personal, såväl som för socialsekreterare och biståndsbedömare.

Särskilda utvecklingsfrågor

Förskoleutbyggnad

Sedan 2010 finns en ökad efterfrågan av barnomsorgsplatser jämfört med tidigare år och förvaltningen har därför ökat beredskapen. Under de närmsta åren kommer fler förskolor att behövas. Summan av kommunala och privata utförare ska svara mot föräldrarnas behov av platser. I det nya bostadsområdet Norra Djurgårdsstaden planeras tidigt för nyetablering av förskolor.

Utbyggnad av boenden för personer med funktionsnedsättning

Behovet av specialbostäder för personer med funktionsnedsättning, såväl psykisk som fysisk, boende inom stadsdelsområdet kommer att tillgodoses genom den planerade nybyggnationen i Norra Djurgårdsstaden, inflytt ca 2014, med eventuell förskjutning till 2015. Utöver redan planerat antal servicelägenheter, (12 st) kommer förvaltningen att verka för att ytterligare 12 servicelägenheter byggs i samband med nybyggnation. Till varje grupp om 6 lägenheter finns också en gemensamhets-/personallokal knuten. En ökning av antalet ärenden med insatser enligt både LSS och LASS förväntas fortsätta i takt med nybebyggelsen i området. Eftersom de nya fastigheterna är tillgängliga ur handikappsynpunkt förmodas en inflyttning ske av personer med framför allt fysisk funktionsnedsättning. Ett ökat antal ärenden kan öka behovet av personal.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Överföring till kontaktcenter

Förutom de frågor som idag hanteras av centrala Serviceförvaltningens Kontaktcentrum bedömer förvaltningen att sommarkollo skulle kunna överföras.

Utvecklingsbehov inom införda valfrihetssystem

Valfrihet ger värdefull kunskap om vad medborgarna tycker är viktigt, kunskap som kan vara är svår att fånga upp i utvärderingar och enkäter. Därför är det viktigt att man analyserar varför medborgarna väljer som de gör inom valfrihetssystemen. Som en följd av valfrihetssystem och entreprenad drift efter upphandlingar, blir förvaltningens arbete i högre grad inriktat på seriositetskontroller, beställning av tjänster, uppföljning och utvärdering, både med avseende på hela verksamheter och avgränsade insatser för individer. Detta ställer krav på särskild kompetens i förvaltningens beställarorganisation. Viktigt är också att förvaltningen/staden vårdar relationerna till sina underleverantörer/entreprenörer, bygger upp förtroende, personkontakter och erfarenhetsutbyte.

Valfrihetssystem kan innebära att människor väljer att vänta på det alternativ man helst vill ha. Det är viktigt att klargöra att detta inte innebär att staden/kommunen inte kunnat verkställa beviljat bistånd. Idag uppstår missförstånd på den punkten gentemot tillsynsmyndigheter.

Ersättningsmodellen i valfrihetssystemet avseende vård- och omsorgsboenden bygger på en fast ersättning i tre nivåer baserad på den enskildes vårdbehov. *Förvaltningens uppfattning är att skillnaderna mellan nivåerna idag är för stora vilket skapar onödigt dramatik kring biståndsbedömningen och onödigt administration.*

Förebyggande arbete inom individ- och familjeomsorg

Det förebyggande arbetet bland barn- och unga kommer även i fortsättningen att ha prioritet i syfte att förhindra självdestruktivitet och motverka rekrytering till drogbruk och kriminalitet. Familjeenheten satsar på tidiga insatser genom KOMET-program och grupper för barn i skilsmässokonflikter, men även samarbetet med BVC, förskolor och skolor ses som grundläggande i det förebyggande arbetet. Men ytterligare riktade insatser kommer att utvecklas genom nuvarande projektet FUSSION, med målsättning att påverka föräldrars förhållningssätt och påverkan till ungdomars attityd till alkohol och droger.

Uppsökare, liksom personligt ombud eller boendestödjare är viktiga funktioner i förebyggande arbete riktat till personer med beroendeproblematik. Stöd ska ges i vardagen så att den enskilde inte riskerar att hamna i svårigheter såsom t ex vräkning/hemlöshet eller våld i nära relationer. Öppenvård och återfallsprevention är ett led i det förebyggande arbetet för att minska behovet av kostsamma externa behandlingar.

2.1 Förskoleverksamhet

Budget per verksamhet, netto

Budget per verksamhet, netto	2009	2010	2011	2012	2013
mnkr	bokslut*	bokslut*	Vp	förändring föregående år	förändring föregående år
Förskoleverksamhet	194,6	202,9	205,0	0	0

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Verksamhetsutveckling

Förskolorna är organiserade i sex förskoleenheter som i sin tur består av ett antal förskolor fördelade på 34 adresser. Totalt har SDF kapacitet att erbjuda 1520 – 1720 förskoleplatser i egen regi.

Det finns tre parklekar och två öppna kommunala förskolor.

Befolkningsprognos 2010-2014 Östermalm. Källa: USK

Barn i ålder	2010	2011	2012	2013	2014
0 år	902	917	923	918	901
1-5 år	3194	3309	3454	3517	3564
Samtliga 0-5 år	4096	4226	4377	4435	4465
Förändring 1-5 år		130	150	58	30

(I prognossiffrorna ingår barn boende i bostäder som beräknas produceras under prognosperioden)

Prognosen visar en ökning av barn i förskoleåldern. Huvudtrenden förklaras av den utbyggnad som planeras inom Hjorthagen och Värtahamnens område.

Etableringen av fristående förskolor fortsätter. Det är dock ovisst hur många privata förskolor som startar och hur många som väljer fristående förskolealternativ. För närvarande väljer 56 % kommunal barnomsorg medan 44 % väljer fristående. En ökad andel fristående förskolor ställer ökade krav på samverkan mellan stadsdelsnämnden och de fristående förskolorna i stadsdelsnämndsområdet för att säkerställa att utbyggnad sker i önskad takt samt för att upprätthålla den lagstadgade barnomsorgsgarantin. *Förvaltningen anser att alla förskolor i staden med barnomsorgsavgift ska ingå i det gemensamma kösystemet.* Grannkommuner har det så och det underlättar för föräldrarna.

Norra Djurgårdsstaden

I Norra Djurgårdsstaden fortsätter planeringen av olika utbyggnadsetapper. I området kommer 10 byggherrar att uppföra cirka 700 lägenheter och byggstart är planerad till våren 2011 med första inflyttning 2012. I denna etapp planeras 2 förskolor motsvarande ca 115 platser. Utöver det planeras en förskola - Villa Ekbacken - i en av de befintliga villorna som ligger i anslutning till området. Verksamhetens inriktning ska präglas av Natur, Kultur och Miljö. För att säkerställa att platsantalet blir tillräckligt under åren för inflyttning, har förvaltningen inventerat möjligheterna att etablera tillfälliga förskolelokaler i Hjorthagsområdet. Ambitionen är att samtliga förskolor i Norra Djurgårdsstaden ska ha miljöprofil och Grön Flagga.

Ny lagstiftning

1 juli träder en ändring i förordningen om läroplan för förskolan i kraft. Vid samma tidpunkt börjar en ny skollag gälla som även den får konsekvenser för förskolan. Insatser kommer att krävas för att fördjupa förståelsen av läroplanen och dess bakomliggande syn på kunskap, utveckling och lärande. De nya planerna påverkar planeringsförutsättningarna och riktade utbildningsinsatser kommer att behövas utifrån de förändrade uppdragen.

Gruppindelning

Under planperioden kommer det pedagogiska arbetssättet mot en flexibel indelning i olika grupper, som varit framträdande under de senaste åren, att fortsätta utifrån de fysiska förutsättningar

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

som råder. Såväl i ny öppnade förskolor som i de planerade i Norra Djurgårdsstaden ses hela förskolan vara ett arbetslag med små respektive stora barn inskrivna. Förskolorna genomgår en verksamhetsutveckling av de pedagogiska lekmiljöerna och arbetets organisation under de närmaste åren för att anpassas till förskolans utvidgade pedagogiska uppdrag. Förändringen innebär bland annat att barnen under dagen inte organiseras i traditionella grupper med barn 1-3 år respektive 4-5 år. En konsekvens av detta är att förvaltningen inte kan mäta andelen barngrupper med fler än 14 respektive 18 barn. Att mäta barngruppernas storlek är knappast ett bra mått på kvalitet. Det är viktigt att utveckla andra sätt att mäta kvaliteten.

Stadens indikator för självvärdering

Det är angeläget att utveckla och använda verktyg och metoder för att bedriva ett medvetet kvalitetsarbete som redovisar måluppfyllelse och bedömning av hur väl förskolorna har arbetat i riktning mot läroplanens mål. Förvaltningen anser att en fortsatt utveckling av det nya verktyget behövs under planperioden för att ligga i linje med förskolans nya läroplan men även för att bilda en helhet med de frågor som ställs i stadens brukarundersökning och kunna ge förskolorna ett förstärkt underlag för uppföljning och utvärdering.

Föräldraundersökningar

Förskolans arbete med barnen ska enligt läroplanen ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen, och föräldrarna ska ha möjlighet att påverka verksamheten. De senaste åren har föräldrar med barn i förskolan i Östermalms stadsdelsområde varit mycket nöjda med verksamheten. För att hålla samma goda nivå i föräldrarnas nöjdhet måste varje enskild enhet/förskola ta sig an brukarundersökningarnas mest frekventa utvecklingsområden.

Inspektörsrapporter

Under verksamhetsåret 2009/10 har förskoleinspektionen särskilt inriktats på några stadsdelar. Det finns kvalitativa skillnader som behöver åtgärdas för att garantera alla Stockholmsbarn en bra förskoletid. Ett utvecklingsarbete måste bedrivas under planperioden som syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot nationella mål, att utveckla arbetsprocesser och att bedöma måluppfyllelse.

Kompetensutveckling

Den nya läroplanen ställer krav på en förskola som förutsätter att personalen har goda pedagogiska kunskaper. För att utveckla kvaliteten i verksamheten krävs fortsatta satsningar på kompetensutveckling av personal bl.a. genom det statliga förskolelyftet, stadens satsningar på vidareutbildningar av barnskötare och gemensam kompetensutveckling i stadsdelen. Personalen på alla förskoleenheter ska erbjudas kompetensutveckling i form av kurser och föreläsningar i anslutning till den reviderade läroplanen för förskolan.

Chefsförsörjning

Förskoleverksamhetens nuvarande organisation kommer att behöva utvärderas och revideras. Det är av stor vikt att stärka förskolechefens roll i verksamhetens utveckling, att säkra tillväxten av nya ledare inom förskolan samt fundera över vilka kompetenser som krävs för att leda förskoleområden. Ansvar och uppgifterna för förskolechef är avancerade, mångsidiga och under ständig utveckling. Det är därför viktigt att de ges fortbildning och stöd i sin ledarroll.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Barn i behov av särskilt stöd

Förvaltningen har noterat en betydande ökning av antalet barn i behov av särskilt stöd. Arbetet med att utveckla stödet till barn i behov av särskilt stöd är fortsatt prioriterat under planperioden. Råd och stöd till personal liksom metodutveckling ska fortsätta. Samarbetet mellan Barn och Ungdom/Förskolorna och Socialtjänsten kommer att fördjupas under planperioden.

Fler förskoleprofiler i stadsdelen

Norra Djurgårdsstaden är ett av två nya bostadsområden i Stockholm som av KF utsetts för att byggas med särskild miljöprofil och med hög energieffektivitet. SDF föreslår att en ny pedagogisk inriktning prövas som utgår från den nya stadsdelens natur-, kultur- och miljövården. Förvaltningen gör bedömningen att en förskoleverksamhet med ”Natur, Kultur och Miljö” som fokusområden i Norra Djurgårdsstaden har goda förutsättningar att uppnå målen i förskolans läroplan avseende natur, kultur och miljöfostran i samklang med områdets miljöprofil.

Lärolegitimation för förskollärare

Förvaltningens förhoppning är att den av regeringen föreslagna lärolegitimationen tillsammans med starkare behörighetskrav kommer att stärka läraryrket som profession och bidra till en nödvändig höjning av förskollärares status. När ansvaret för vissa arbetsuppgifter endast får innehas av utbildade och legitimerade förskollärare förväntas en betydligt högre förtroende från föräldrar och samhället i övrigt.

Kultur för, med och av barn

Kulturpengen som fördelas till förskolorna har resulterat i att det är lättare att erbjuda barnen professionell kultur och/eller konstupplevelser med eget skapande. Gemensamma satsningar kommer att genomföras för att stödja förskoleenheternas kulturarbete. Viktiga insatser under planperioden är förskolornas arbete med barnens egen kultur dvs. barns egen värld av lek och fantasier.

Webbplatser för information

Under planperioden kommer den webbaserade externa informationen om stadsdelens förskoleverksamhet att fördjupas. Förskolornas webbplatser ska ge en vägledning i förskolans värld till såväl föräldrar som besökande som bl.a. ska få veta hur verksamheten bedrivs, vilka förutsättningar som finns samt ge informationen som föräldrarna efterfrågar så att jämförelse blir möjlig i den situation som föräldrar befinner sig.

IT för lärande

Olika insatser har gjorts för att stärka IT kompetens- och infrastrukturutvecklingen inom stadsdelens förskoleverksamhet. En fortsatt satsning på att utbilda förskollärare och barnskötare i PIM ”praktisk IT- och mediekompetens” kommer att ske under planperioden.

Stadens förskoleverksamhet saknar idag en lärplattform på Internet för förskolebarn. En digital plattform behövs där barnens befintliga pärmar för pedagogisk dokumentation samlas digitalt. Förvaltningen kommer att om möjligt verka för att en plattform omfattande IT-lösningar och verktyg utvecklas i staden.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Kön, Bosko, Anordnarwebb

Etableringen av fristående förskolor fortsätter. För närvarande är det upp till varje enskild förskola att ansluta sig till stadens gemensamma kösystem, vilket försvårar upprätthållandet av den lagstadgade barnomsorgsgarantin och planeringen av nya förskoleplatser. Det är angeläget att utbyggnaden av förskoleplatser sker i önskad takt såväl i kommunal som i enskild regi. *Förvaltningen anser därför att alla förskolor, både kommunala och fristående ska vara anslutna till den gemensamma kön, på samma sätt som i flertalet av Stockholms grannkommuner.* Under planperioden kommer förvaltningen att verka för att varje förskoleenhet ansvarar för sin egen kö i större utsträckning än vad som sker idag.

2.2 Verksamhet för barn och unga

Budget per verksamhet, netto

Budget per verksamhet, netto	2009	2010	2011	2012	2013
mnkr	bokslut*	bokslut*	Vp	förändring föregående år	förändring föregående år
Kultur och Fritid	9,9	10,8	14,3	0	0

Fritidsverksamhet för barn och ungdom omfattar två öppna förskolor, tre parklekar, fyra ungdomscaféer/fritidsgårdar, fältverksamhet med fem fältassistenter med ansvar för brotts- och drogprevention, samt sommarkollo. Vid utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden i etapp 1 västra planeras för ytterligare en parklek.

Fältassistenter

Fältassistenterna har en central roll i samverkansarbetet med alla som arbetar med ungdomar som målgrupp exempelvis föräldravandrare, polisen, skolornas elevvårdsteam med flera.

Formerna för ungdomars mötesplatser, ungdomscaféer, fritidsgårdar mm ska ses över. Engelbrektskolan kommer att renoveras under planperioden och förvaltningen söker en alternativ lösning på hur ungdomscaféet Poolhuset ska drivas under renoveringstiden.

Tillsyn

Ansvar för tillsyn av alkohol- och tobaksförsäljning ligger hos Fält- och Preventionsenheten vilket ger att tillsynsarbetet även skett under kvällstid. Förvaltningen räknar med att antalet försäljningsställen kommer att öka under planperioden. Under det tillsynsarbetet som har gjorts har det visat sig att många butiker säljer smuggeltobak vilket ger anledning att effektivisera tillsynen i samverkan med polisen.

För att minska ungdomars rökning genomförs ett projekt där Fält- och preventionsenheten, övriga innerstadsstadsdelar och No Smoking Generation ingår. Grunden för arbetet är information till politiker, tjänstemän, lärare och ungdomar.

Ungdomars bruk av alkohol och droger är en prioriterad fråga. Cannabismissbruket ökar över hela staden, så även bland Östermalms ungdomar men här är ökningen något mindre.

Fussion

För att ytterligare möta den oro som ungdomars missbruk av alkohol, tobak och droger väcker startades 2009 ett projekt för att förändra ungdomars, och även deras föräldrars attityd till detta. Projektet har namnet FUSSION (Fräsch Ung Snygg Smart Intelligent Och Nykter). Det är ett

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

samarbetsprojekt mellan avdelningarna Barn och Ungdom och Socialtjänsten går in på sitt andra år.

Projektet kommer att fortsätta och inriktas på information och aktiviteter i klasser och på föräldramöten i skolår 7 till 9. Förvaltningens avsikt är att dessa aktiviteter på längre sikt ska fortsätta i skolornas egen regi genom bl.a. föräldramöten där föräldrar kommer överens om förhållningsregler för sina tonåringar när det gäller alkohol, utevistelse nattetid mm. (ÖPP, Örebro preventionsprogram).

2.3 Kultur och föreningsverksamhet

Förvaltningen fördelar centrala anslag för kulturaktiviteter inom äldreomsorgen och socialtjänsten samt kulturpeng per barn inom förskolan.

Östermalms stadsdelsnämnd ger förskolorna en särskild kulturpeng per barn och år, öronmärkta för kulturinsatser. Kulturpengen har resulterat i att det är lättare att erbjuda barnen professionell kultur och/eller konstupplevelser med eget skapande. Pedagoger har vidgat sitt kulturintresse och därigenom kunnat erbjuda barnen nya kulturupplevelser.

Socialtjänstavdelningen har under flera år haft en kulturpeng om 100 tkr per år att fördela. Pengarna används till underhållning och utflykter, specifikt inom olika boenden och dagverksamheter. Möjligheten att kunna arrangera något extra, utöver ordinarie verksamhet, uppskattas och bör ges ekonomiska förutsättningar att fortgå.

RSMH, (Riksförbundet för Social och Mental Hälsa) har under flera år erhållit föreningsbidrag, för den öppna träfflokalen Lotsen, en mötesplats med möjligheter till personlig utveckling för personer med psykisk ohälsa. För 2011 erhöles drygt 1 mnkr. Verksamheten bör få fortgå utifrån planerade förändringar av verksamheten.

Stora Skuggans 4H-gård har också under flera år erhållit föreningsbidrag, 500 tkr för 2011. Verksamheten riktar sig till alla, barn som äldre, men också specifikt för unga med funktionshinder, vilket förvaltningen även i fortsättningen anser bör stödjas.

2.4 Äldreomsorg

Budget per verksamhet, netto	2009	2010	2011	2012	2013
mnkr	bokslut*	bokslut*	Vp	förändring föregående år	förändring föregående år
Äldreomsorg	655,5	664,3	668,0	-2,3	-0,9

Verksamhetsutveckling

Inom äldreomsorgen ska det finnas ett brett utbud av insatser, olika boenden, service och hälso- och sjukvård, som gör det möjligt för äldre att leva ett självständigt och innehållsrikt liv utifrån sina behov och önskemål. Stödet ska kännetecknas av valfrihet. För äldreomsorgen fortsätter den befolkningstrend stadsdelsområdet har haft de senaste åren. Den äldre gruppen, 80 år och äldre, minskar från 4 323 år 2010 till 3 668 år 2019 medan den yngre gruppen 65-79 år ökar, från 8 057 år 2010 till 11 303 år 2019. I den äldre gruppen är behovet av äldreomsorg något mer utbrett. Det är 49 % av den äldre åldersgruppen har någon form av äldreomsorg och motsvarande siffra för den yngre åldersgruppen är endast 4,8 %. Minskningen av den äldsta gruppen leder till ett minskat behov av insatser, främst vård- och omsorgsboende. Förvaltningen är dock uppmärksam på utvecklingen av behoven inom den yngre åldersgruppen då ökningen av denna grupp på ett antal års sikt troligen betyder ett ökat behov av insatser i ordinärt boende.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Biståndsbedömning

Metoder och arbets sätt kommer att utvecklas och struktureras för att få en bättre kontroll av att brukaren får insatser i den omfattning som biståndsbeslutet anger och att likvärdig biståndsbedömning sker. För att effektivisera den interna kommunikationen och samarbetet ska en översyn av rutinerna att göras med utgångspunkt i IT och stadens verksamhetssystem. Fortsatt uppmärksamhet ska riktas mot att utveckla samverkan med landstinget och externa utförare.

Vård- och omsorgsboende

Befolkningsutvecklingen är likartad under perioden 2011-2014 där gruppen 80 år och äldre kommer att minska. Detta kommer sannolikt resultera i ett fortsatt minskat behov av vård- och omsorgsboende och inom region innerstaden finns idag planerade förändringar inom de närmaste tre åren som kommer att förändra antalet bostäder i vård- och omsorgsboenden. Prognos för köp av platser för vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg, se tabellen nedan. Siffror för 2012 – 2014 baseras på USK:s framskrivning av behovet.

	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Totalt</i>	723	716	697	688	669

Valfrihetssystemet inom vård- och omsorgsboende innebär att den enskilde - i mån av plats - själv väljer var han/hon vill bo. Det ställer krav på flexibilitet i planeringen av att anpassa utbudet till efterfrågan då eventuellt överskott av platser styrs av den enskildes val. De fyra stadsdelsförvaltningarna i region innerstaden har i inför budget 2012 med inriktning 2013–2014 på uppdrag av Äldreförvaltningen tagit fram en gemensam äldreboendeplanering, *se bilaga*. Förvaltningens köp av vård- och omsorgsboendeplatser fördelar sig enligt följande (Paraplysystemet feb 2011):

Andel %	Egen stadsdel inkl entreprenörer	Andra stadsdelar/ kommuner	Privat utförare inom ramavtal	Privat utförare utom ramavtal
2009	64,5 %	11 %	22,5%	2 %
2010	61 %	9 %	28 %	2 %
2011	57,8 %	7,5 %	34,4 %	0,3%

Inom Östermalms stadsdelsnämnd finns totalt 608 platser med heldygnsomsorg varav 495 finns inom stadsdelens entreprenad drivna vård- och omsorgsboenden. Platserna är fördelade enligt tabell nedan. Körsbärgården drivs på entreprenad av Stiftelsen Röda Korshemmet. Avtalet med Stiftelsen Röda Korshemmet löper ut 31 januari 2012. Länsstyrelsen har efter flera tillsynsbesök konstaterat att Körsbärgården inte uppfyller kraven vad gäller den fysiska miljön. Den somatiska inriktningen kommer successivt att avvecklas och demensverksamheten kommer vid avtalstidens utgång att flytta till Vädurens ombyggda vård- och omsorgsboende och övergå i enskild regi.

Vård- och omsorgsboende	Inriktning	Antal platser	Utförare
Dianagården	Demens Somatik	12 36 = 48	Entreprenad, DigniCare AB
Rio	Demens Somatik Korttidsplats	32 48 8 = 88	Entreprenad, Attendo Care AB

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Kampementet	Demens Somatik	48 48 = 96	Entreprenad, Attendo Care AB
Kattrumpstullen	Demens Somatik	42 55 = 97	Entreprenad, Stiftelsen Röda Korshemmet
Körsbärgården*	Demens Somatik*	56 22 = 78	Entreprenad, Stiftelsen Röda Korshemmet
Linnégården	Demens Somatik Psyk.ger.	45 26 15 = 86	Entreprenad, Carema Care AB
Löjtnantsgården	Demens Somatik	24 25 = 49	Ramavtal, Emmanuelskyrkans vård AB
Brahem	Demens Somatik Profil	16 39 9 = 64	Ramavtal, Kavatt Vård AB
Totalt		606	

*Under avveckling. Efter avtalstidens utgång 2012-01-31 flyttas verksamheten och övergår i enskild regi.

Stöd i ordinärt boende

Brukaren ska ges större möjlighet att påverka hemtjänstinsatserna genom en högre grad av flexibilitet inom biståndsbeslutet. Handdatorer implementeras i hemtjänsten så personalen kan registrera genomförd insats på plats hemma hos brukaren. Kompetenshöjande insatser och grundvårdutbildning kommer att erbjudas till personalen. För att säkerställa kvaliteten kommer formerna för uppföljning av hemtjänstutförare att utvecklas. Antal personer som var beviljade insatser i ordinärt boende, t ex hemtjänst, trygghetslarm, avlösning mm, se tabell (Paraplysystemet nov 2010):

Ålder	Kvinnor	Män	Totalt
65-79	183	96	279
80- >	1 184	329	1 513
Totalt	1 367	425	1 792

Dagverksamhet

Den kommunala dagverksamheten omfattas av valfrihetsmodellen. Verksamheten planerar för 26 platser för demensdagverksamhet och 20 platser för social dagverksamhet. I feb 2011 var 60 personer beviljade demensdagverksamhet och 51 personer social dagverksamhet, behoven beräknas i stort sett vara oförändrade under perioden. Dagverksamheten ska utvecklas för att tydligare möta även yngre demenssjukas behov.

Stöd till anhöriga

Det ska finnas ett varierat och flexibelt utbud av insatser till de som vårdar anhöriga och närstående. Det finns bl.a. en anhörigkonsulent samt ett anhörigcafé där närstående kan träffa andra i liknande situation. Äldrecentrum kommer att genomföra en kartläggning av anhörigstödet inom stadsdelen för att utveckla stödet ytterligare. Avlastning och växelvård är ett värdefullt stöd till den som är anhängvårdare och det är betydelsefullt att varje stadsdelsområde har en egen korttidsvård för att tillgodose anhörigas önskemål om närhet till den närstående.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Förebyggande och uppsökande arbete

Arbetet med att förebygga fallskador samt förebyggande hembesök och informationsmöten för de som fyller 75 år under året kommer att fortsätta. Vaktmästarservice kommer att tillhandahållas de äldre i ordinärt boende som har fyllt 75 år och heminstruktör finns för syn- och hörselskadade. För att stoppa våld och övergrepp mot äldre kommer samverkan med polisen att utvecklas.

Öppna träffpunkter och innehållsrik vardag

Östermalm har tre öppna träffpunkter med olika inriktningar och Frälsningsarmén Templet att driva en öppen dagverksamhet som riktar sig till personer över 60 år med psykiska funktionshinder. I Tessinparken finns ett utomhusgym för äldre för att främja motion och social samvaro. Östermalms dagverksamhet kommer att fortsätta att anordna dagsutflykter för stadsdelens pensionärer under sommarmånaderna.

Förändringar i förutsättningar

Det nya bostadsområdet i Hjorthagen-Värtahamnen-Frihamnen-Loudden kommer sannolikt att innebära förändrade förutsättningar främst när det gäller stöd i ordinärt boende. Mot bakgrund av att antal personer 80 år och äldre minskar är bedömningen att en beredskap kan behövas för att på kort sikt anpassa av antalet vård- och omsorgsboendeplatser inom äldreomsorgen till den minskade efterfrågan. Ett nytt vård- och omsorgsboende planeras i kvarteret Kolkajen, norra Djurgårdsstaden med färdigställande år 2019.

Prioriteringar under kommande år

Prioriteringarna under kommande år ligger i linje med vad som framkommit i de brukarundersökningar som har genomförts av staden. Maten och måltiden har en central funktion för äldres hälsa och välbefinnande liksom det sociala innehållet i äldreomsorgen. Satsning på samarbetet med landstingets öppen- och slutenvård kring de mest sjuka äldre samt med de frivilliga organisationerna kommer att ske. Utökning och vidareutveckling av stadsdelens anhörigstöd är viktigt för att underlätta för dem som vårdar en närstående i hemmet. Stor vikt kommer att läggas på att öka kompetensen hos omsorgspersonalen och den sociala dokumentationens kvalitet. Biståndsbedömningen kommer att utveckla metoder att öka kvaliteten och rättssäkerheten i handlägningsprocessen. Under perioden kommer stor vikt att ligga på systematisk uppföljning av äldreomsorgens samtliga utförarverksamheter.

Personal

Samtliga vård- och omsorgsboenden drivs på entreprenad. En ökande andel av brukarna väljer hemtjänst i privat regi, andelen privata hemtjänstutförare beräknas öka till 65 procent vid slutet av år 2011. Den minskade efterfrågan av kommunal hemtjänst innebär att personalvolymen måste anpassas.

	2010	2011*	2012	2013
Antal tillsvidareanställda ÄO	341	312		

*Faktiska siffror februari 2011

Ekonomi

Nyckeltal	2007	2008	2009	2010

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Östermalms stadsdelsförvaltning
 Box 24156, 10451 Stockholm
 Besöksadress Karlavägen 104
 Telefon 08-508 10 000
 E post ostermalm@stockholm.se

Nettokostnad Äldreomsorgen Östermalm, mnkr	666	620,9	655,5	664,3
Andel i % av befolkningen 65-79 år med insats från äldreomsorgen	6,0	5,5	5,6	5,1
Andel i % av befolkningen 80 år och äldre med insats från äldreomsorgen	49,1	50,6	47,8	50,2
Bruttokostnad per vård dygn i heldygnsomsorg, kr	1 557	1 564	1733	1692
Andel i % av befolkningen 65-79 år med hemtjänst	3,7	3,5	3,5	2,9
Andel i % av befolkningen 80 år och äldre med hemtjänst	27,8	28,6	27,5	27,6
Kostnad per timme för hemtjänst i ordinärt boende, kr	291	278	288	289
Andel hemtjänst i % utförd av privata utförare inom kundvals-systemet	36,4	41,8	48,8	50,0

2.5 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Budget per verksamhet, netto	2009	2010	2011	2012	2013
mnkr	bokslut*	bokslut*	Vp	förändring föregående år	förändring föregående år
Pers. med funktionsneds.	106,6	109,8	111,4	0	0

Nettokostnaderna för stöd och service till personer med funktionsnedsättningar förväntas öka 1.6 mnkr med från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Ökningen av tilldelade medel beror på prestations- och socioekonomiska förändringar. I ärendegenomgångar övervägs kostnader och kvalitet i insatsen. Det finns risk för att den oförändrade tilldelningen av medel för åren 2012-13 påverkar möjligheterna att upprätthålla god kvalitet i kärnverksamheterna.

Försäkringskassans ändrade regler vid nyprövning av LASS-ärenden medför ibland att den enskilde inte längre bedöms ha rätt till LASS, utan istället måste få insatser enligt LSS som finansieras av kommunen. LASS-ärendena medför också ökade kostnader för kommunen i form av sjuklönekostnader för personliga assistenter, eftersom kostnader för vikarie inte ersätts av försäkringskassan.

Utredningsmodellen DUR är en tillgång i arbetet med bedömning av behov samt även i arbetet med att öka likställigheten över staden.

Insatsen för korttidstillsyn till barn och ungdomar med funktionsnedsättningar är oklar och ett förtydligande behövs angående vilka kvalitetskrav som ska gälla för skolorna när det gäller utförandet samt hur kostnaden ska regleras.

Prioriteringar under kommande år

Fler bostäder behövs för vuxna med funktionsnedsättning i staden. Mest markant är behovet av bostäder för vissa grupper med speciella behov, t.ex. personer med förvärvad hjärnskada, yngre dementa och Aspergers syndrom samt för personer med psykiatrisk tilläggsproblematik utöver annan funktionsnedsättning.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

2.6 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Budget per verksamhet, netto	2009	2010	2011	2012	2013
mnkr	bokslut*	bokslut*	Vp	förändring föregående år	förändring föregående år
Individ och familj	68,7	67,6	66,5	0	0

Nettokostnaderna för individ- och familjeomsorg förväntas minska med 1.1 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Den oförändrade tilldelningen av medel för åren 2012-13 kommer att påverka möjligheterna att upprätthålla god kvalitet i kärnverksamheterna.

Intern- och extern samverkan av stor betydelse för budgethållning. Interna samverkansrutiner finns för smidig handläggning och bedömning av kostnadsansvar.

Samverkansöverenskommelser tillsammans med externa aktörer finns som t ex med landstingets psykiatri, beroendevård, utbildningsförvaltningen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i syfte att tidigt upptäcka och åtgärda behov av insatser som i vissa fall skulle kunna leda till kostsamma insatser. Det förbyggande arbetet med just tidiga insatser som t ex öppenvård utvecklas och utvärderas ständigt och är också ett led i arbetet med att ha budget i balans. Myndighetsutövningen präglas av noggrannhet vad gäller utredning och beslut och föregås alltid av ärendedragningar inom respektive enhet i syfte att uppnå god kvalitet till rimlig kostnad. Brukarundersökningar genomförs årligen, både interna och externa. Ett önskemål är att staden centralt tar fram brukarundersökningar avseende IoF och som sig vänder sig till samtliga stadsdelar.

Barn- och ungdomsvård/ Familj

Stadens fördelningsnycklar för barn- och ungdomsvård täcker f n inte behoven utan medel har omfördelats inom stadsdelens budget till förmån för familjeenhetens ansvarsområde. Nyckeln för fördelning av medel har ändrats sedan ett antal år tillbaka och grundas numera huvudsakligen på kriminalitet och skolprestationer, vilket kraftigt missgynnar innerstadsstadsdelarna. De faktorer som bestämmer behov av kostsam vård på Östermalm är främst psykisk sjukdom och missbruk. Förvaltningen vill återigen särskilt uppmärksamma behovet av att insatser för flickor med självdestruktivt beteende inte har samma tyngd som pojkars utagerande och kriminalitet i stadens fördelningsnycklar.

Landstingets barn- och ungdomspsykiatri har rustat ned sina resurser för vård och behandling. Svårt sjuka barn som måste placeras blir numera aktualiserade för vård inom socialtjänsten, även om det inte föreligger någon brist i omsorgen från föräldrarna. Behovet av dygnet-runtvård har trots detta minskat, men eftersom kostnaderna per insats samtidigt ökat utgör placeringarna fortfarande en lika stor del av budget.

Socialsekreterarnas förmåga att hjälpa familjer att fungera bättre har stärkts genom att alla har en systemteoretisk utbildning. Ungdomsmottagningens övergripande mål är att förebygga psykisk och fysisk ohälsa hos ungdomar och unga vuxna samt att förebygga oönskade graviditeter och könssjukdomar. Inriktningen på Ungdomsmottagningen kan utvecklas mer ur folkhälsoperspektiv genom kontakt med grupper av ungdomar och därmed bli en kanal till att förebygga missbruk, samt att på förebyggande primärnivå verka för att minska psykisk ohälsa.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Östermalms stadsdelsförvaltning
 Box 24156, 10451 Stockholm
 Besöksadress Karlavägen 104
 Telefon 08-508 10 000
 E post ostermalm@stockholm.se

Beroendeproblematik

Det finns ett stort behov av dagverksamheter för hemlösa i Stockholm. Många verksamheter som vänder sig till hemlösa är belägna på Södermalm, som inneburit ett stort tryck på den stadsdelen. Stockholms stad har sedan 2005 finansierat Bryggan Östermalm som är en dagverksamhet för hemlösa. Den är belägen på Roslagstullsbacken 10 och drivs i samarbete med den ideella föreningen Convictus. Föreningen har tre heltidsanställda på Bryggan. Dessutom bidrar Vuxenenheten med en anställd. Ett annat viktigt inslag är volontärer från Convictus, föreningen Gula Änglarna samt Svenska kyrkan. Bryggan har under åren 2010 finansierats via central medelsreserv. Det är av stor vikt att denna verksamhet får fortsätta. Om inte, kommer trycket på de andra dagverksamheterna öka betydligt och det finns risk att ännu fler hemlösa söker sig till Södermalm.

Gruppen äldre missbrukare med komplexa vårdbehov i form av fysiska och psykiska komplikationer har ökat de senaste åren. Denna grupp är mycket vårdkrävande och medför stora insatser från boendestödjarna och också stora kostnader. Trots omfattande boendestöd är risken överhängande att vissa personer måste placeras på institution. Bedömningen är att denna grupp kommer att öka i allt större utsträckning framöver.

Kostnaden för placering av hemlösa på institutioner utgör övervägande del av budgeten för vuxna med missbruk. Det är av stor vikt att staden centralt tillser att fler försöks-/träninglägenheter finns att tillgå.

Socialpsykiatri

Valfrihetssystemet inom socialpsykiatrins utförarverksamheter är i gång och har administrativt sett hittills fungerat relativt väl, men den reella valfriheten är fortfarande under uppbyggnad och kan inte i alla delar tillgodose utifrån den enskildes eget val då vissa ärenden är så pass vårdkrävande att de rimligtvis bör ligga inom landstingets ansvar. För personer med komplex problematik fungerar inte valfriheten. Ibland kan endast ett enda boendalternativ vara aktuellt. Förvaltningen ser fram emot det resultatet som den centrala arbetsgrupp vars uppdrag är att tydliggöra de respektive parternas ansvarsområden.

Socialpsykiatrin har observerat en ökning av personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, t ex ADHD. I likhet med många andra unga, är denna målgrupp i behov av bostad. Men dessa unga är också i behov av stödinsatser, såsom boendestöd och/eller sysselsättning, men har oftast inte sådana behov att de är berättigade till särskilt boende eller stödboende. Förvaltningen vill påtala vikten av att denna målgrupps behov av boenden ses över, då risk finns att målgruppen hamnar i hemlöshet. Förvaltningen ansvarar också för ett antal personer med psykisk funktionsnedsättning som bott mycket länge på hem för vård och boende ute i landet, och undersöker möjligheterna till att dessa personer kan komma åter till hemkommunen.

Uppdraget som personligt ombud finansieras till stor del via medel från länsstyrelsen, vilket kommer att vara nödvändigt även i fortsättningen.

Enligt nämndens aktivitetsplan ska Socialpsykiatrins utförarverksamheter upphandlas med start under 2011. Ansvaret för uppföljning av enskilt drivna verksamheter förväntas därmed öka. För detta arbete krävs att personal har kunskaper som är anpassade för uppgiften.

Prioriteringar under kommande år

För att möta behoven inom området neuropsykiatri kommer medarbetarna delta i stadens utbildningar inom området. För personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, både barn och vuxna, måste samarbetet med landstingets psykiatri prioriteras för att hitta modeller för

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

hur stödet till dessa personer ska utvecklas och utformas, samt klargöra respektive huvudmans ansvar.

Barn och unga kommer även i fortsättningen att ha största prioritet i syfte att förhindra självdestruktivitet och motverka rekrytering till drogbruk och kriminalitet.

Området, kvinnofrid/Våld i nära relationer prioriteras genom att bli ett projekt, finansierat via länsstyrelsen, pågår i stadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm. Planerad projekttid är tre år med avslut 2012. Uppdraget är att kartlägga hur kvinnofridsarbetet idag utförs på de tre stadsdelarna, samt föreslå utbildningsinsatser för förvaltningarnas medarbetare.

I arbetet med att minska hemlöshet menar förvaltningen att dagverksamheten Bryggan måste få fortgå, oavhängigt förvaltningens egen ekonomi.

Anhörigstödet kommer att prioriteras under perioden.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet eller tidiga insatser är alltid pågående, egentligen i alla ärenden. Specifikt finns boendestöd och uppsökare i syfte att stötta den enskilda för att till exempel förhindra vräkningar och placeringar i skyddade boenden. Inom förvaltningen bedrivs också öppenvård och återfallsprevention för personer med missbruksproblematik. Alla som har blivit omhändertagna enligt Lagen om omhändertagande av berusade personer erbjuder kontakt med socialsekreterare, ca 150 st/år. Stadsdelens Personliga Ombud har en stor del av det förebyggande arbetet för målgruppen vuxna personer med psykisk ohälsa/funktionsnedsättning och som är i behov av samordnat stöd och insatser.

Spädbarn och förskolebarn

Ett organiserat samarbete med BVC Riddargatan och BVC Magma Mia pågår för att tidigt ge stöd och hjälp och behandling. Gruppverksamhet i samarbete med öppna förskolan Villagatan 12 för hjälp till nyblivna föräldrar och spädbarn för att bryta isolering och stödja anknytning till barnen.

Familjer med skolbarn i riskzon

Utvecklingen av ett organiserat samarbete med stadsdelens skolor fortsätter under 2011. Fältassistenter, polisen, Barn- och ungdomspsykiatri och Maria Ungdom är också viktiga samarbetspartners.

KOMET-grupper för föräldrar till barn med uppförandestörning som tidig reguljär behandlingsinsats finns. Även den vidareutvecklade formen av föräldragrupper för tonårsföräldrar; Ungdoms-KOMET ingår i det reguljära arbetet. Under 2011 kommer stadsdelens familjeenhet tillsammans med Familjeenheten på Kungsholmen hålla föräldragrupper enligt Connect-metoden. Vidare finns grupper för barn i vårdnadstvister ”skilda världar” som reguljär verksamhet.

Möjlighet till individuell krisbearbetning enligt ”Trappan-modellen” för barn som upplevt våld i familjen finns.

Likaså möjlighet till deltagande i grupp för barn till missbrukare genom ”Ersta vändpunkten”.

Ett projekt för stöd till familjer med psykiskt sjuka föräldrar ”Barnkraft” har genomförts tillsammans med Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsförvaltningar samt Landstingets vuxenpsykiatri med beviljade projektmedel från länsstyrelsen. Arbetsmetoderna och samarbetet kommer att under våren 2011 permanentas. Huvudansvarig blir psykiatrien.

Tonåringar och unga vuxna

Ungdomsmottagningen är den förebyggande verksamhet som riktar sig direkt till tonåringar för

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

att stödja deras identitetsutveckling och inträde i vuxenlivet. Ungdomsmottagningen ska enligt kommunfullmäktiges beslut HBT-certifieras 2011.

Ungdomarna i stadsdelen har, enligt bl a Stockholmsenkäten, år efter år en oroväckande hög alkoholkonsumtion. Under 2011 fortsätter stadsdelens särskilda satsning FUSSION, vars syfte är att förebygga och motverka detta.

Under 2011 genomförs projektet Tjejsam tillsammans med Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsförvaltningar samt högstadieskolorna i norra innerstaden. Projektet Tjejsam införa gruppmetoden DISA (Depression In Swedish Adolescents) till högstadies flickor i Norra innerstaden i syfte att förebygga depression och nedstämdhet hos flickor.

2.7 Stadsmiljöverksamhet

Budget per verksamhet, netto	2009	2010	2011	2012	2013
mnkr	bokslut*	bokslut*	Vp	förändring föregående år	förändring föregående år
Stadsmiljö	15,5	14,1	12,2	0	0

Verksamhetsutveckling

I enlighet med Vision 2030 ska parkerna vara i världsklass och utvecklas till en gemensam resurs för allt fler parkbesökare. När Stockholm växer ökar användandet av de befintliga parkerna. Det är viktigt att sträva efter att försöka öka parkarealen i stadsdelsområdet trots att möjligheterna till detta är små. Enligt Stockholms nya översiktsplan ska kvaliteten på parkerna höjas så att de tål ett högre besöksstryck. Det är en stor utmaning att utveckla långsiktigt hållbara och slitagetåliga parker i en allt tätare stad. För att kunna uppnå detta krävs forskning, parkteknisk utveckling och mer resurser till parkskötsel och underhåll.

Förvaltningen har ett stort ansvar för utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden med syfte att skapa en attraktiv stadsdel med grönskande utomhusmiljöer, hållbara livsstilar och verksamheter som leder till hög livskvalitet. Förvaltningen arbetar tillsammans med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret med att ta fram en långsiktig förskoleplanering för Norra Djurgårdsstaden, som innehåller både permanenta och tillfälliga förskolor.

Förändringar i förutsättningar

Innerstadens parker är inte anlagda som aktivitetsparker. Ökat besöksstryck och behov av höjd kvalitet innebär ökat underhålls- och investeringsbehov.

Stadsdelsnämnden anser att resursfördelningssystemet behöver uppdateras avseende underhållsbehov. Ytor som klassats lågt måste också omprioriteras med tanke på att de fått ett högre besöksstryck.

När fördelningsnyckeln reviderades år 2008 nedgraderades parametern dagbefolkning och dess inverkan på resursfördelningen från 50 % till 25 %. Skälet var att dagbefolkningen inte ansågs skräpa ner lika mycket i parken som på gatan. Arbetsplatserna i City ökar och så gör också turisterna och evenemangen och därmed ett ökat tryck på parkerna. Tendensen är att alltför nyetablerade förskolor och skolor saknar egen gård för utelek och är hänvisade till parkerna som därigenom får ett ökat slitage. Parkerna används också alltmer till picknick, lunchställe, firmafester, uteserveringar etc., vilket märks på behovet av ökad städfrekvens. Stadsdelsförvaltningen anser därför att parametern dagbefolkning ska höjas till 75 % för parken för att motsvara dagens nyttjande.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Myndighetskrav gällande vattenkvalitet medför högre okompenserade kostnader för stadsdelsnämndens verksamhetsutövning samt drift och underhåll av strandbad och plaskdammar.

Prioriteringar under kommande år

Parkplanen visar tydligt behovet av ett fortsatt förbättrat underhåll av gräsytor och vegetation. Träd och buskar är i stort behov av förnygringsbeskärning för att inte mista sin funktion som ett vackert inslag i parken, på flera platser behövs nyplantering. Underhållet är också en fråga om trygghet för parkens besökare.

Stockholm är en stad med mycket varierad topografi vilket innebär att det finns många trappor och murar som förbinder och avgränsar parken. Dessa anläggningar från 1940- och 50-talen, som byggdes i granit och har gett staden en speciell karaktär, är nu i stort behov av reparation. Åtgärder som ska förbättra tillgängligheten ska prioriteras.

Investeringar

I flerårsbudgeten ska stadsdelsnämnden besluta om investeringar som nämnden anser är prioriterade för perioden. Nedan redovisas parkinvesteringar i prioritetsordning. Investeringsönskemålen redovisas också i bilaga 3.

Tessinparken: Under 2012 planeras en omgestaltning av Blanchegatans del i parken samt nya bänkar. Detta utgör projektets avslutande etapp.

Eriksbergsparken: Parken är en i grunden vacker park med damm, murar och trappanläggning. Parken är sliten och en upprustning måste ske. Under 2012 tas ett program fram med påföljande upprustning år 2013-14.

Baldershage: Komplettering av vegetation och markrustning för att bevara nuvarande karaktär och värden planeras 2014.

Driftskostnadskonsekvenser av investeringar

Investeringar i befintliga parker ska leda till att parkens funktion anpassas till dagens förutsättningar, en mer rationell skötsel och att driftkostnaden hålls nere, t.ex. genom att ett nytt mer hållbart och miljövänligt material används samt att svårskötta delar förändras.

Kapitalkostnader

För treårsperioden beräknar förvaltningen kapitalkostnaderna, räntor och avskrivningar, till totalt 3,6 mnkr för 2012, 3,8 mnkr för 2013 och 3,8 mnkr för 2014. Nämnden räknar med att budgeten för kapitalkostnader kommer att justeras inför 2012. I bilaga redovisas beräknade kapitalkostnaderna för stadsmiljö för de närmaste 10 åren.

2.8 Flyktningmottagande

Mottagandet av flyktingar i stadsdelen är mycket lågt och kommer troligen även i fortsättningen att vara det.

Ansvar för flyktningmottagandet har överförts till arbetsförmedlingen. Socialtjänstens yttersta ansvar för flyktingar kvarstår dock, liksom ansvaret för de flyktingar som inte kommer ut i arbete efter introduktionen.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

2.9 Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm har en gemensam handläggning av ekonomiskt bistånd. Handläggningen sker inom Försörjningsstödsenheten på Östermalm.

Denna text avser de tre nämnderna gemensamt.

Budget per verksamhet, netto	2009	2010	2011	2012	2013
mnr	bokslut*	bokslut*	Vp	förändring föregående år	förändring föregående år
Ek bistånd	19,6	22,0	21,0	0	0

Stadsdelarnas tilldelning av medel till ekonomiskt bistånd har kraftigt minskat. Nettobudgeten för 2010 var 80,2 mkr och för 2011 är 65,6 mkr. Stadsdelarna har många långvariga bidragshushåll som pga ohälsa och långvarig arbetslöshet står mycket långt från egen försörjning genom arbete eller studier. Förvaltningen befarar därför att det finns en stor risk att budgeten för ekonomiskt bistånd inte kan hållas. Under de kommande åren prioriteras även i fortsättningen ungdomar mellan 18 - 25 år att och personal avsätts för specifikt riktade insatser. Den oförändrade tilldelningen av medel för åren 2012-13 kommer att påverka möjligheterna att upprätthålla god kvalitet i kärnverksamheten.

Förbättringsåtgärder skapas i form av nya interna handläggningsrutiner men också i arbetet tillsammans med externa aktörer. Det gäller bla samarbetet med hyresvärdar för att hitta billiga boenden och också för att förhindra vräkningar, eller med näringslivet för att hitta praktikplatser till de som står långt bort från den reguljära arbetsmarknaden. Likaså är samarbetet med jobbtorg, arbetsförmedling och försäkringskassa av stor vikt.

Arbetslöshet är avgörande för antalet personer som ansöker om ekonomiskt bistånd. Även försäkringskassans restriktiva hållning avseende olika bidrag/ersättningar påverkar antalet ärenden och även bidragstidens längd. Kostnader för sanering/storstädningar av lägenheter, hyresskulder och el-skulder förväntas öka något, liksom boendekostnader för vandrarhem, hotell etc då bostadsmarknaden ställer höga krav på fast inkomst. Tillgången av lämpliga boenden till personer i behov av ekonomiskt bistånd även i fortsättningen att vara mycket liten. För att förhindra hemlöshet har förvaltningen utvecklat en modell för att hitta bra och billiga boenden för i första hand barnfamiljer. Antalet personer/ärenden som är i behov av tak-över-huvudet-garantin (TÖG) kan komma att öka. Bland dem som beviljas tak över huvudet finns även personer med egna inkomster. Möjligheten att återfå beviljat bistånd är ytterst liten, varför ett för staden mer fungerande system för hantering av TÖG bör tas fram.

Befolkningstillväxten med anledning av nybyggnation i Norra Djurgårdsstaden kommer sannolikt inte att medföra fler personer i behov av ekonomiskt bistånd.

Prioriteringar under kommande år

Förvaltningen fortsätter att arbeta aktivt med att stödja den enskilde till att undanröja eventuella arbetshinder och hitta egen försörjning. Alla som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet ska vara inskrivna och i aktivitet hos Jobbtorg Stockholm. Förvaltningen samverkar med jobbtorget, arbetsförmedlingen, sjukskrivande läkare m.fl. om dem som har medicinska hinder till egen försörjning. Vid prövningen av rätten till ekonomiskt bistånd tillämpar förvaltningen en strikt följsamhet till lagen och stadens riktlinjer. *Förvaltningen menar att jobbtorgen måste ta sig an en större andel av de arbetslösa socialbidragstagarna.* Idag kan nästan hälften sorteras bort med bedömningen "står ej till arbetsmarknadens förfogande". Alla som har arbetslöshet som huvudsakligt skäl till ekonomiskt bistånd ska få hjälp av jobbtorgen.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Detta är jobbtorgens huvuduppdrag och ingen kan egentligen på förhand säga vem som "står till arbetsmarknadens förfogande".

2.10 Arbetsmarknadsåtgärder

Budget per verksamhet, netto	2009	2010	2011	2012	2013
mnr	bokslut*	bokslut*	Vp	förändring föregående år	förändring föregående år
Arbetsmarknad	1,7	1,0	1,4	0	0

Nettokostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder, inkl feriearbete, förväntas öka med 0,4 mnr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Den oförändrade tilldelningen av medel för åren 2012-13 kan komma att påverka möjligheterna att upprätthålla god kvalitet i kärnverksamheten.

Efter införandet av jobbtorgen ligger ansvaret och budgeten för stadens arbetsmarknadsinsatser på jobbtorgen. Förvaltningen har endast kvar ansvaret för ca 13 platser inom offentligt skyddade arbeten (OSA). Förvaltningen utför arbete med OSA även för stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen (12 platser) och Norrmalm (13 platser). Enheten administrerar även handläggningen av dessa tre stadsdelars feriearbeten, sommarjobb för ungdomar 16-18 år.

Förvärvsintensiteten i yrkesverksamma åldrar 20-64 år för boende inom stadsdelsområdet är högre än stadens genomsnitt. Andelen arbetslösa, även bland ungdomar, är betydligt färre än genomsnittet i staden liksom den andel av befolkningen som behöver ansöka om försörjningsstöd. Dock kan man i dagsläget märka en viss ökning av antalet personer med psykosocial problematik, vilket i hög grad påverkar bidragstidens längd.

Enligt stadens planering ska jobbtorgen utvidgas till att också ge insatser för psykiskt och fysiskt funktionsnedsatta, vilka även behöver stöd i andra former än enbart ekonomiskt bistånd för att komma in på arbetsmarknaden och nå en egen försörjning. Förvaltningen vill påtala behovet av att detta förverkligas.

3. Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Den beslutade planeringsramen för 2011 uppgår till 1 170,0 mnr för kostnader och 38,9 mnr för intäkter, netto 1 131,1 mnr. För 2012 uppgår ramen till 1 167,7 mnr för kostnader och 48,9 mnr för intäkter, en minskning med 2,3 mnr. I verkligheten blir kostnadsramen större vilket balanseras mot större intäkter. Minskningen finns inom äldreomsorgen och motsvarar 0,4 % av den tilldelade bruttokostnadsbudgeten för äldreomsorgen. För 2013 minskar kostnadsbudgeten med ytterligare 0,9 mnr till 1 166,8 mnr medan intäktsramen ligger kvar på 38,9 mnr. Hela minskningen ligger inom äldreomsorgen. Budget kommer att justeras inom förskola och funktionshinder utifrån prestationsförändringar.

Stadsdelens nettoutfall för år 2010 uppgick till 1 123,6 mnr. Efter resultatdispositioner för året var nettoavvikelsen + 16,4 mnr. Med hänsyn till det goda budgetläget 2010 har extrasatsningar i form av underhåll inom stadsmiljö kunnat göras. Utköp av övertalig personal gjordes 2010 som följd av bla omstrukturering av äldreboenden, it-enhet samt kommunal hemtjänst. Det senare beroende av att brukarnas behov av kommunal hemtjänst minskat.

Utifrån tilldelad budgetram för 2011 och utfallet 2010 bedömer förvaltningen att särskilda budgethållande åtgärder inte behöver sättas in för att klara nämndens totala budget.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Minskningen av antalet äldre över 80 år prognostiseras fortsätta vilket är en förutsättning för att budgeten ska klaras med årliga pris- och löneökningar. Insatserna inom ekonomiskt bistånd följer konjunkturläge samt stadens sammantagna förmåga att kunna erbjuda jobb till de som står utanför arbetsmarknaden. Att stadens insatser för de arbetslösa omfattar *alla* arbetslösa med ekonomiskt bistånd är viktigt. Andelen ärenden som utförs av privata anordnare av hemtjänst ökar varför det är nödvändigt att ständigt se över bemanning inom den motsvarande kommunala verksamheten. Ökningen av antalet barn i förskoleålder måste motsvaras av en planering för att kunna bereda barn plats i förskoleverksamheten. Summan av kommunala och privata utförare måste svara mot föräldrarnas behov av platser. I det nya bostadsområdet Norra Djurgårdsstaden planeras tidigt för nyetablering av förskolor. Vid nyetablering av förskolor i ett område av den storlek som Norra Djurgårdsstaden utgör bör stadsdelen kompenseras för kapitalkostnaderna (avskrivning och räntor) vid investeringar i inventarier. Dessa investeringar kan enligt nuvarande regler inte finansieras av stimulansbidrag då stimulansbidraget inte får användas till investeringar. Därför faller kapitalkostnaderna inom driftsbudgeten och belastar stadsdelen. Stadsdelen har redan högre kostnader än genomsnittet för hyreskostnaderna då endast 50 % av merkostnaden över 2000kr per kvm kompenseras och hyreskostnaderna inom stadsdelen är höga.

3.2 Investeringar

Med byggnation av den nya stadsdelen på Östermalm, Norra Djurgårdsstaden kommer såväl förskolor, parklekar som specialbostäder för personer med funktionsnedsättning att tillföras i området. De första förskoleavdelningar som planeras beräknas stå klara 2012/2013 med sju avdelningar. Förvaltningen räknar överslagsmässigt med en investeringskostnad för uppstart per avdelning om ca 150 tkr. Utöver detta kommer under planperioden ytterligare förskoleavdelningar i stadsdelen (se lokalförsörjningsplanen) att förberedas för. Förvaltningen ser inga större investeringar därutöver. Förvaltningen räknar med att kostnaden för kapitalkostnader (räntor och avskrivningar) i samband med investeringarna blir 1,0 mnkr för 2012, 1,2 mnkr för 2013 och 1,5 mnkr för 2014. Kapitalkostnaderna för investeringar i maskiner och inventarier påverkar driftsbudgeten och belastar det verksamhetsområde där investeringen äger rum. Investeringar inom Stadsmiljö finns beskrivet under avsnitt Stadsmiljö ovan.

4. Övriga redovisningar

Utvecklingsmodellen

Kommunfullmäktige har fattat beslut om en gemensam modell för utveckling av verksamhet med stöd av IT. Utvecklingsmodellen är avsedd att bli ett redskap för att säkerställa att stadens IT-stöd ger bästa möjliga nytta för såväl medborgare, besökare och företag som för medarbetare och ledningsgrupper. Modellen ska fånga upp verksamheternas krav på ett strukturerat sätt, omvandla lokala behov till gemensamma insatser samt prioritera bland olika utvecklingsinitiativ.

Förvaltningens bedömning är att staden bör se över de verksamhetssystem och applikationer som redan finns så att de är driftsäkra och fungerar över hela staden. För stadsdelsförvaltningar bör antalet lokala applikationer minimeras.

Verksamhetssystemen Paraplyet och Bosko fungerar fortfarande inte optimalt. Det leder till onödigt arbete för användarna. De förbättringsåtgärder som finns vidtas i systemen har karaktären av att lappa och laga i systemens moduler. Staden ledning bör ta ställning till om det är möjligt

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Östermalms stadsdelsförvaltning
Box 24156, 10451 Stockholm
Besöksadress Karlavägen 104
Telefon 08-508 10 000
E post ostermalm@stockholm.se

att bygga om systemen helt eller att ersätta dem, t e x med andra redan existerande system. Medel till detta skulle kunna avsättas genom utvecklingsmodellen.

En strategisk fråga är alltså den allt större skaran entreprenörers koppling till stadens verksamhetssystem för dokumentation och återrapportering på individnivå. Många företag utför tjänster också till andra kommuner och kan då ha att arbeta i flera olika system med sin utförarrapportering. Stockholms stad har inte beaktat detta, det förekommer ingen samordning med andra kommuners uppföljning och IT-system. Större företag på utförarsidan har dessutom utvecklat egna system för sin dokumentation, som kan uppfylla kraven. Staden bör se över system för utförarrapportering och uppföljning i syfte att underlätta för entreprenörer att återrapportera.

Stockholms stads förskolor står inför flera utmaningar för att möta den utvidgade pedagogiska inriktningen. I stadsledningskontorets förslag "IT-strategi för bättre lärande" fastslås att alla barn har under sin förskoletid rätt att använda och utveckla sin digitala kompetens. I stadens förskoleverksamhet saknas en lärplattform på internet för förskolebarn, pedagoger och föräldrar. Lärplattformen är en programvara som skapar ett virtuellt forum för förskolornas dokumentation av barnens utveckling och lärande. Med hjälp av en mobilapp (Iphone/Ipad eller Android) skulle Lärplattformen som en applikation i stadens förskoleportal förutom den pedagogiska dokumentationen även kunna innehålla funktioner från hela förskolans pedagogiska verksamhet, t ex nyheter, information om planerade aktiviteter och olika dokument. Förvaltningen anser att utveckling av en lärplattform bör kunna göras inom ramen för Utvecklingsmodellen och avser därför att inge en ansökan till modellen om projektering och utvecklingskostnader.

5. Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Befolkningsprognosen visar en ökning av barn i förskoleåldern under perioden. Huvudtrenden förklaras av utbyggnaden av bostäder som planeras inom Hjorthagen och Värtahamnens område.

Behovet av specialbostäder för personer med funktionsnedsättning boende inom stadsdelsområdet kommer troligen att tillgodoses genom den planerade nybyggnationen i stadsdelen Norra Djurgårdsstaden. Förvaltningen är dock angelägen om att ytterligare specialbostäder kan byggas så att stadens hela behov i större utsträckning täcks.

Den äldre gruppen, 80 år och äldre, minskar medan den yngre gruppen 65-79 år ökar mellan åren 2010-2019, vilket sannolikt kommer att leda till minskat behov av insatser inom främst vård- och omsorgsboende. Kundval/valfrihetssystem finns inom hemtjänsten, vård- och omsorgsboende samt inom dagverksamheter, vilket också påverkar volymen verksamhet i egen regi.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra faktorer som förändrar behovet av lokaler

En period av förhöjt födelsetal i stadsdelen, föräldrarnas möjlighet att ansöka om plats när som helt under året samt att välja förskola har lett till dels ett ökat antal sökande men även en större efterfrågan på i förhållande till hemmet närbelägna placeringar. Därför kommer fler förskolor under de närmsta åren att behövas för att tillgodose behovet av förskoleplatser. Etableringen av

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

fristående förskolor fortsätter. Det är dock ovisst hur många privata förskolor som startar och hur många som väljer privat förskolealternativ.

Utöver redan planerat antal servicelägenheter kommer förvaltningen verka för att ytterligare servicelägenheter byggs i samband med nybyggnation i stadsdelen. I dagsläget planeras inte fler gruppboenden utöver det redan planerade gruppboendet.

En ökande andel av brukarna väljer hemtjänst i privat regi samtidigt som antalet brukare med hemtjänst minskar. Den minskade efterfrågan av kommunal hemtjänst innebär att personalvolymen måste anpassas. Motsvarande anpassning måste göras vad gäller hemtjänstens lokaler. Det är viktigt att följa effekterna av valfrihetssystemet då det är den enskildes val som avgör var eventuellt överutbud av platser finns.

5.3 Kapacitet

Förskolan är organiserad i sex förskoleenheter som i sin tur består av ett antal förskolor fördelade på 34 adresser. Antalet inskrivna barn har ökat under de senaste åren. I oktober 2010 var 1 660 barn i åldern 1-5 år inskrivna i Östermalms kommunala förskolor fördelade på 122 avdelningar.

Inom Östermalm finns tre stödboenden med 26 lägenheter och ett gruppboende med 7 lägenheter sammanlagt 33 lägenheter samtliga för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Inom Gärdets gruppboendestad finns fyra enheter för personer med funktionsnedsättning, sammanlagt 21 lägenheter som drivs av entreprenör och en enhet med 6 lägenheter som drivs i egen regi. Totalt 60 lägenheter.

Inom Östermalm finns sex vård- och omsorgsboende med heldygnsvård med för närvarande totalt 495 platser, tre lokaler för öppen hemtjänst och en dagverksamhet. Befolkningsutvecklingen i innerstadens stadsdelområden är likartad under perioden 2012-2014. I den gemensamma planeringen för vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad har tidigare konstaterat att det kommer att finnas ett visst överskott av bostäder i vård- och omsorgsboende i innerstaden.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förvaltningen övertagit planering och projektering av en ny förskola i kv Tegeludden 1, Sandhamnsgatan på Gärdet från ett privat förskoleföretag. Lokalens yta är på ca 800 kvm och förvaltningen planerar förskolan för ca 80 barn med start i september 2011.

Projektering av en ny förskola i kvarteret Krubban pågår. Byggstart beräknas till juli 2011 och inflyttning i oktober 2012. Förskolan består av två hus sammanlänkade med en förbindelsegång och ytan är på totalt ca 1700 kvm med en kapacitet för 170 barn. Förskolan ersätter paviljongen på Styrmansgatan 28, Styrmansgatan 30 och Storgatan 31, vilket innebär en utökning i kvarteret med en avdelning. Fsk Storgatan 31 (Sisab) kommer att utrymmas och rivas till sommaren 2011 med anledning av ombyggnaden av den nya förskolan i kvarteret Krubban. Tillfällig evakueringslokal har ordnats i samma kvarter genom Statens Fastighetsverk. Paviljongen på Styrmansgatan 28 samt förskolan på Styrmansgatan 30 är uppsagda till 2012-09-30.

Avtalet avseende lokalen på Karlavägen 19 A och B i Fältöversten är uppsagd. I lokalen drivs en enskild förskola och en dagligverksamhet. I uppgörelsen med Bostadsrättsföreningen kan stadsdelen lämna lokalen 2011-09-30 eller senast 2012-09-30. Förvaltningen undersöker möjligheten att flytta den dagliga verksamheten till någon av förvaltningens befintliga lokaler.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Villa Ekbacken i västra Hjorthagen är en befintlig byggnad som ligger intill det första färdiga nya bostadsområdet inom Norra Djurgårdsstaden, det som kallas Etapp 1 Norra. Lokalen har en yta på ca 250 kvm. Planering pågår tillsammans med Fastighetskontoret att anpassa fastigheten till förskola med ca 18 barn i en fast grupp och en öppen verksamhet för ca 14-18 barn med inriktning ”Natur, Kultur och Miljö”. Verksamheten beräknas starta våren 2012.

Förvaltningen beräknar det kommande behovet av förskolor i Etapp 1 Norra till två nya förskolor med plats för totalt 126 barn med inflyttning 2012/2013. Därefter planeras ytterligare två förskolor i Etapp 1 Västra. En av dessa förskolor är fristående med plats för 64 barn med inflyttning till 2014/2015. Ytterligare förskolor planeras i senare etapper bland annat i Gasklocka 4 och i Etapp 2 Norra.

I norra Djurgårdsstaden Etapp 1 Västra är en gruppboende för 6 personer med särskilt stöd planerad samt även en enhet av servicelägenheter med 7 lägenheter och en lägenhet för gemensamhets-/personallokal. Inflyttning beräknas till år 2014/2015. I dagsläget planeras inte fler gruppboenden. Ytterligare 14 servicelägenheter varav 2 gemensamhets-/personallokal är beställda till Etapp 2 Norra. Stadsdelen undersöker nu möjligheten att få in fler servicelägenheter i någon av de första etapperna. Stadsdelen har även möjlighet att planera in servicelägenheter i senare etapper.

Ett nytt område planeras i del av kv Svea Artilleri vid Kungliga Musikhögskolan. Området kommer att kallas Svea Fanfar och 360 lägenheter planeras. Första inflyttning beräknas ske årsskiftet 2014/2015 och hela området beräknas vara klart år 2017. Förvaltningen har beställt 6 servicelägenheter samt gemensamhetslokal.

Vård- och omsorgsboendet Körbärggården, Ruddamsbacken 28, skall avvecklas under 2012. En överenskommelse har gjorts med fastighetsägaren Bokbacken Fastigheter AB (Kungsleden AB) om förlängning av hyresavtalet till och med 2012-09-30. Körbärggården har 78 platser med en totalyta på 5 188 kvm och drivs av Stiftelsen Rödakorshemmet vars avtal är förlängt till och med 2012-01-31. Stiftelsen Rödakorshemmet kommer att hyra fastigheten Väduren 16 av Micasa Fastigheter i Stockholm AB för vård- och omsorgsboende med heldygnsoomsorg. Stiftelsen Rödakorshemmet kommer att flytta sin verksamhet till Väduren vid avtalstidens utgång och övergå i enskild regi.

5.5 Kostnadsutveckling

Lokalhyrorna på Östermalm är höga och de flesta förskolelokaler har marknadshyresavtal. Förvaltningens andel av hyresavtal hos privata hyresvärdar har ökat med anledning av ombildningar till bostadsrätter. Att hyra in en lokal på Östermalm kostar mellan 1 700 – 3 000 kr kvm kallhyra exkl fastighetsskatt.

I framtiden räknar förvaltningen att hyreskostnaden kommer att öka med anledning av nyproduktionen i Norra Djurgårdsstaden.

Bilagor

- 2011-178-1.1. bilaga 1 forvunderlag12sdn10
- 2011-178-1.1. bilaga 2, 1_Tessinparken 2012-14
- 2011-178-1.1. bilaga 3, 2_Eriksbergsparken_2012-14
- 2011-178-1.1. bilaga 4, 3_Balders hage 2012-14
- 2011-178-1.1. bilaga 5 Äldreboendeplanering för innerstaden inkl bilaga

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014